

26. 8. 2003

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Soudní přezkum správních rozhodnutí před obecnými a správními soudy

V konkrétním případě může vzniknout spor, zda se jedná o správní rozhodnutí, které zasahuje převážně do soukromých či veřejných subjektivních práv adresáta mocenského působení správního orgánu a zda tedy přezkum tohoto mocenského působení spadá do kompetence soudu obecného či soudu správního. K rozlišení, zda se v konkrétním případě jedná o právo veřejné či soukromé bude nepochybně určujícím kritériem soudní judikatura - zejména Evropského soudního dvora ve Štrasburku či našeho (českého) Ústavního soudu.

Reforma správního soudnictví podstatným způsobem ovlivnila (změnila) i kompetence správních soudů co se týče škály přezkoumávaných správních rozhodnutí. Od 1.1.2003 správní soudy přezkoumávají v režimu zákona č. [150/2002](#) Sb. pravomocná rozhodnutí správního orgánu, která svým účinkem zasahují do sféry veřejných subjektivních práv jedince. Přezkum správních rozhodnutí, jež zasahují do soukromoprávních práv a povinností subjektu pak náleží do působnosti obecných soudů, které věc projednají a rozhodnou dle nových ustanovení hlavy V. občanského soudního řádu novelizované zákonem č. [151/2002](#) Sb.

Popsaný stav tak představuje významnou (koncepční) odchylku od právní úpravy správního soudnictví platné od počátku 90. let a obsažené v původní hlavě V. občanského soudního řádu, podle které podléhala soudnímu přezkumu veškerá správní rozhodnutí (pokud zákon výslovně u některých druhů správních rozhodnutí opravný prostředek k soudu výslovně nevyloučil).

V konkrétním případě může vzniknout spor, zda se jedná o správní rozhodnutí, které zasahuje převážně do soukromých či veřejných subjektivních práv adresáta mocenského působení správního orgánu a zda tedy přezkum tohoto mocenského působení spadá do kompetence soudu obecného či soudu správního. K rozlišení, zda se v konkrétním případě jedná o právo veřejné či soukromé bude nepochybně určujícím kritériem soudní judikatura - zejména Evropského soudního dvora ve Štrasburku či našeho (českého) Ústavního soudu. Inspirací může sloužit např. náleží Ústavního soudu sp.zn. II. ÚS 86/95, které rozdíl mezi veřejným a soukromým právem definuje v duchu tzv. mocenské teorie takto: „právem veřejným je ta oblast práva, v níž jsou vztahy založené na nerovnosti zúčastněných subjektů, k soukromému právu patří vztahy založené na rovnosti. Veřejná moc je taková, která autoritativně rozhoduje o právech a povinnostech subjektů. Subjekt, o jehož právech a povinnostech rozhoduje orgán veřejné moci není v rovném postavení s tímto orgánem a obsah rozhodnutí orgánu není dán vůlí subjektu. Hranice veřejné moci končí tam, kde začíná moc soukromá“.

Z poněkud odlišných hledisek posuzuje rozdíly mezi soukromým a veřejným právem velmi stará, nicméně i v současné době aktuální teorie zájmová, kterou definoval již římský právník Ulpiánus ve své slavné řeči: „Publicum ius est, quod ad statum rei romanae spectat, privatum quod ad singulorum utilitatem“. (Veřejné právo je to, které se týká římského státu, soukromé to, které sleduje prospěch jednotlivců.) Moderní chápání zájmové teorie konstituuje a staví do určité míry proti sobě pojmy zájem jednotlivce (soukromý) a zájem společnosti (veřejný), přičemž prvně jmenovaný je upraven právem soukromým zatímco druhý právem veřejným. Určitou slabinu zájmové teorie nutno spatřovat v obtížném určení (v tzv. hraničních případech), jaké záležitosti „ještě“ představují soukromý zájem individua, a které „už“ náleží mezi věci veřejného zájmu.

Zákonodárce obtíže při rozčlenění aktů veřejné správy na soukromoprávní a veřejnoprávní a tím i dělení kompetencí při jejich soudním přezkumu mezi obecné a správní soudy předvídal. Právní úprava obsažená v zákoně č. [131/2002](#) Sb. obsahuje speciální režim pro řešení kompetenčních sporů. O tom zda přezkum správního rozhodnutí provede obecný soud či soud správní rozhodne šestičlenný senát složený ze tří soudců Nejvyššího soudu a ze tří soudců Nejvyššího správního soudu.

Přezkum aktů veřejné správy jak v režimu obecného, tak i správního soudnictví se vyznačuje mnoha shodnými rysy:

1) V obou případech se řízení zahajuje na návrh osoby, která byla aktem, (zpravidla rozhodnutím) orgánu veřejné správy dotčena. Řízení tedy nemůže být zahájeno z úřední povinnosti ani na návrh nezávislé instituce (s výjimkou žaloby ve veřejném zájmu podle § 66 zák. č. [150/2002](#) Sb., o osudním řádu správním).

2) Soudy přezkoumají napadené rozhodnutí či jiný akt veřejné správy v tzv. plné jurisdikci, kdy posoudí správnost vydaného rozhodnutí jak po stránce skutkové tak i po stránce právní.

3) Přezkoumávají se zásadně pravomocná správní rozhodnutí a to po vyčerpání řádných opravných prostředků.

V řízení o soudním přezkumu správních aktů veřejné správy vedeném obecnými a správními soudy je ovšem možno najít celou řadu výrazných odlišností:

1) Vadné správní rozhodnutí správní soud zásadně zruší a vrátí správnímu orgánu k dalšímu řízení. Pravomoc správního soudu ve vztahu k napadenému správnímu rozhodnutí je tedy v zásadě kasační. Naproti tomu obecný soud o napadeném správním rozhodnutí rozhoduje výlučně sám: může jej tedy např. bez náhrady zrušit či potvrdit, není však oprávněn správní rozhodnutí zrušit a věc vrátit správnímu orgánu k dalšímu řízení (viz. § 250j novelizovaného občanského soudního řádu).

2) O přezkumu „soukromoprávních“ správních rozhodnutích rozhodují převážně okresní soudy (viz. § 249 odst. 1,2 novelizovaného občanského soudního řádu). Přezkum „veřejnoprávních“ správních rozhodnutí je pak realizován na linii specializovaných „správních“ senátů na úrovni Krajských soudů, soudní řád správní obsahuje ve svém § 31 odst. 2 taxativní výčet případů, kdy rozhoduje specializovaný („správní“) samosoudce.

3) Zatímco do kompetence náleží pouze přezkum správních rozhodnutí (viz. § 246 odst. 1 novelizovaného občanského soudního řádu), správní soudnictví se zabývá i kontrolou jiných výstupů veřejné správy (jiných než rozhodnutí). Zásahu správního soudu je tak možné se domáhat proti nečinnosti správního orgánu, proti jinému nezákonnému zásahu veřejné správy (jinému než správní rozhodnutí) a v dalších případech.

V příštím příspěvku se pokusím podrobněji rozebrat jednotlivé typy řízení před správními soudy.

Další články:

- [Nepravomocné povolení stavby a změna územního plánu](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)
- [Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby](#)
- [Novela zákona o spotřebitelském úvěru: zásadní regulatorní přelom, který změní finanční trh i praxi poskytovatelů spotřebitelských úvěrů](#)
- [Regulace cen taxislužby v roce 2026: co se mění a jaké mají obce možnosti?](#)
- [Jaké klíčové změny přináší návrh novely stavebního zákona?](#)
- [Nový zákon o zbraních a střelivu](#)
- [Novela zákona o pyrotechnice: likvidace profesionálů namísto zmírnění negativních vlivů](#)
- [Nový zákon o zbraních – hlavní a vedlejší držitelé a změny v posuzování zdravotní způsobilosti](#)